2. Проблеми та перспективи захисту персональних даних в Україні. URL: https://bsoprivacygroup.com/data-ptotection-in-ukraine/ (дата звернення: 20.04.2023).
3. Чанишева Г. І., Чанишев Р. І. Особливості відповідальності за порушення порядку захисту персональних даних працівника. *Напрями розвитку науки трудового права та права соціального забезпечення* : матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 25-річчю кафедри трудового та господарського права Харківського національного університету внутрішніх справ (м. Харків, 3 листопада 2017 р.) ; за заг. ред. К.Ю. Мельника. Х.: Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2017. С. 54–57.

ПЕТРУК Ярослав
Донецький державний університет внутрішніх справ, викладач кафедри загальноправових дисциплін факультету № 3

ОКРЕМІ АСПЕКТИ КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

На теперішній час, в Україні тривають дискусії з конституційного права, щодо врегулювання та чіткого закріплення підстав і форм конституційно-правової відповідальності, так як в Україні відсутні нормативно-правові акти та дієві механізми реалізації конституційно-правової відповідальності, і як результат, значна кількість порушень Конституції та Законів України органами публічної влади залишається без належного реагування та відповідальності.

В конституційному законодавстві конституційно-правова відповідальність не регламентується як самостійний вид юридичної відповідальності. На сьогодні конституційно-правова відповідальність визначається як інститут конституційного права та складова системи гарантій конституційного права України. Конституційно-правова відповідальність позитивно впливає на організацію та здійснення державної влади.

Нині в конституційному праві не визначено єдиного загальновизнаного поняття конституційно-правової відповідальності, що зумовлюється різницею в методологічних підходах щодо дослідження цього правового явища та відсутністю нормативно-правового визначення конституційно-правової відповідальності у чинному законодавстві.

Конституційно-правова відповідальність – це особливий вид юридичної відповідальності, передбачений нормами конституційного права, має політико-правовий характер та передбачає заохочення

державою позитивного діяння суб'єкта конституційно-правових відносин, наслідки якого перевищують вимоги конституційно-правових приписів (позитивний аспект) або негативну реакцію держави на конституційний делікт, за що суб'єкт конституційного правопорушення зазнає визначених санкцій у межах чинного законодавства [1. с. 15].

Юридична відповідальність – це передбачений нормами права обов'язок особи, яка вчинила правопорушення пережити страту певних соціальних як покарання за таке правопорушення [2 с. 210].

Інститут конституційної відповідальності є важливою складовою захисту Конституції України, який спрямований на забезпечення конституційної законності, реалізації прав і обов'язків суб'єктів конституційних правовідносин, стабільності конституційного ладу, а також дотримання органами і посадовими особами, що беруть участь у здійсненні публічної влади, норм Конституції України та інших нормативно-правових актів конституційного законодавства.

До ознак конституційно-правової відповідальності відносять:

– має конституційний (системоутворюючий) характер;

– передбачає конституційні санкції як міру юридичної відповідальності;

– специфічність підстав конституційно-правової відповідальності;

– спеціальне коло суб'єктів конституційно-правової відповідальності.

В науковій літературі конституційно-правову відповідальність прийнято також розглядати у двох аспектах – позитивному та ретроспективному. В залежності від цього виділяються відповідно два її види – позитивна та ретроспективна конституційно-правова відповідальність.

Позитивною відповідальністю прийнято вважати відповідальну поведінку, відповідальне ставлення суб'єкта конституційно-правових відносин до своїх обов'язків, належне їх виконання. Вважається, що підставами позитивної відповідальності є належне здійснення суб'єктом конституційних правовідносин певних функцій. Таким чином, державний орган, посадова особа несуть відповідальність вже з огляду на те, що до цього зобов'язує їх правовий статус.

Ретроспективною вважається конституційно-правова відповідальність за протиправні дії або бездіяльність, які мали місце в минулому. Підставою ретроспективної відповідальності є вчинення конституційного правопорушення [3 с. 24].

Підставою настання конституційно - правової відповідалості є порушення норм Конституції (конституційний делікт).

Конституційне правопорушення (делікт) — це суспільно небезпечне, протиправне, винне діяння, тобто дія або бездіяльність,

осмислена поведінка особи, яка здатна контролювати свою поведінку. У чинному законодавстві відсутнє визначення «складу конституційного делікту».

Об'єктом правопорушення є політико-правові суспільні відносини, які регламентуються нормами конституційного права України. Сутність цих відносин полягає в тому, що вони є найважливішими, основоположними, ґрунтуються на ідеях та практиці волевиявлення народу, внаслідок чого об'єктом правопорушень можуть бути владовідносини у сфері реалізації права і свобод людини та громадянина в Україні, видання актів державних органів, Президента України, виборчих прав громадян, референдумів, тощо [4 с. 25].

Суб'єктами конституційно-правової відповідальності є державні органи, вищі, органи і посадові особи місцевого самоврядування, а також фізичні особи.

Сучасне конституційне законодавство використовує широкий перелік санкцій конституційної відповідальності, серед яких можна виокремити такі:

- офіційне визнання роботи органу державної влади, посадових осіб незадовільною;
- вказівка на недоліки в їхній роботі;
- дострокове припинення повноважень органів державної влади та місцевого самоврядування, а також їхніх посадових осіб;
- усунення конституційного порушення шляхом скасування, зупинення дії актів державних органів і об'єднань громадян; позбавлення спеціального статусу (наприклад, біженця);
- примус до виконання конституційних зобов'язань;
- визнання недійсним юридично значущого результату, наприклад, результату виборів, референдуму;
- тимчасова заборона (зупинення) окремих видів або всієї діяльності, примусовий розпуск (ліквідація), наприклад, політичних партій за рішенням Верховного Суду;
- вираження Верховною Радою України недовіри Кабінету Міністрів України;
- імпічмент Президента України;
- позбавлення державних нагород та звань тощо. [5 с. 76].

Отже, конституційно-правової відповідальності є ефективною гарантією охорони Конституції України. Нормативно-правове регулювання інституту конституційно-правової відповідальності має особливе значення для розвитку правової демократичної держави, оскільки неправомірні, безвідповідальні дії вищих посадових осіб і органів державної влади завдають значної шкоди суспільним відносинам, які охороняються конституційним правом.

Література

1. Боняк В.О., Завгородній В.А., Самотуга А.В., Філяніна Л.А. Конституційне право України: навч.посіб. 2-ге вид. доп. і переробл. Дніпро: ДДУВС, 2017. 293с.
2. Тополевський Р. Б., Федіна Н. В. Теорія держави і права: навч. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 268 с.
3. Майданник О. О. Конституційне право України: навч. посіб. – Київ: Алерта, 2011. – 380 с.
4. Фрицький О.Ф. Конституційне право України: підручник. 2-ге вид. переробл. та доп. Київ: Юрінком Інтер, 2004. 510 с.
5. Терлецький Д.С., Афанасьєва М.В., Батан Ю.Д,. Бальцій Ю.Ю., Волкова Д.Є., Єзеров А.А., Животовська І.Ю., Крусян А.Р., Кулі-Іванченко К.К., Мішина Н.В., Назарко А.Т., Олькіна О.В., Панасюк В.М., Конституційне право України: навч.посіб. Одеса: Національний університет «Одеська юридична академія», 2020. 242 с.

САМОЙЛЕНКО Олена
Національний університет «Одеська юридична академія»,
професорка кафедри криміналістики, докторка юридичних наук,
професорка

ВІДЕОСПОСТЕРЕЖЕННЯ З ПОЗИЦІЙ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ НАУКИ

Відеоспостереження, яке ведеться в державних установах, підприєствах, установах та на об'єктах приватної власності, є досить ефективним для цілей рощкриття, розслідування та профілактики злочинної діяльності. Завдяки тому, що обладнання, яке зараз використовується, дозволяє зберігати записи набагато довше, ніж раніше, воно забезпечує доступ до записів, зроблених достатньо віддалених у часі. Проблема полягає в якості записів – вона залежить від якості використовуваного обладнання, яке, в свою чергу, безпосередньо залежить від його ціни. Це означає, що в багатьох випадках записи мають обмежену ідентифікаційну цінність. До того ж в Україні, на відміну від держав Європейського союзу, не існує якихось стандартів щодо питання встановлення відеоспостереження, його розміщення та технічних вимог до нього. Технічні вимоги до якості зображення існують в деяких державах ЄС, наприклад, конкретизовано роздільну здатність і розмір зображення, метод його стиснення та інші необхідні параметри, вказується також умова щодо зберігання записів для цілей